

Herstel vismigratieknelpunt Commandeursmolen

Participatieplan

titel Herstel vismigratieknelpunt Commandeursmolen
subtitel Participatieplan
datum 29 september 2025
versie 0.2
status Concept
zaaknr. 2023-Z12828
documentnr. WLD0C-898967949-1194

vrijgave Dit document is tot stand gekomen onder verantwoordelijkheid van in samenwerking met:

naam

functie
Omgevingsmanager
Projectmanager

rol
WL
Geonius

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Scope en doelstellingen	4
1.3	Kernboodschap	5
1.4	Doel van het participatieplan	6
1.5	Leeswijzer	6
2	Proces	7
3	Stakeholders	8
4	Vormgeving participatieproces	9
4.1	Keukentafelgesprekken	9
4.2	Publieksbijeenkomsten	10
4.3	Huis-aan-huis bewonersbrief	10
4.4	Nieuwsbericht	10
4.5	Projectwebsite	10
4.6	Omgevingsmanager	10
4.7	Klanteisenspecificatie-dossier	10

1. Inleiding

Dit participatieplan heeft betrekking op de planvoorbereiding voor het herstel van het vismigratiekelpunten in de Geul; Commandeursmolen, om zo te komen tot een door alle belanghebbende actoren gedragen ontwerp en de realisatie hiervan.

1.1 Aanleiding

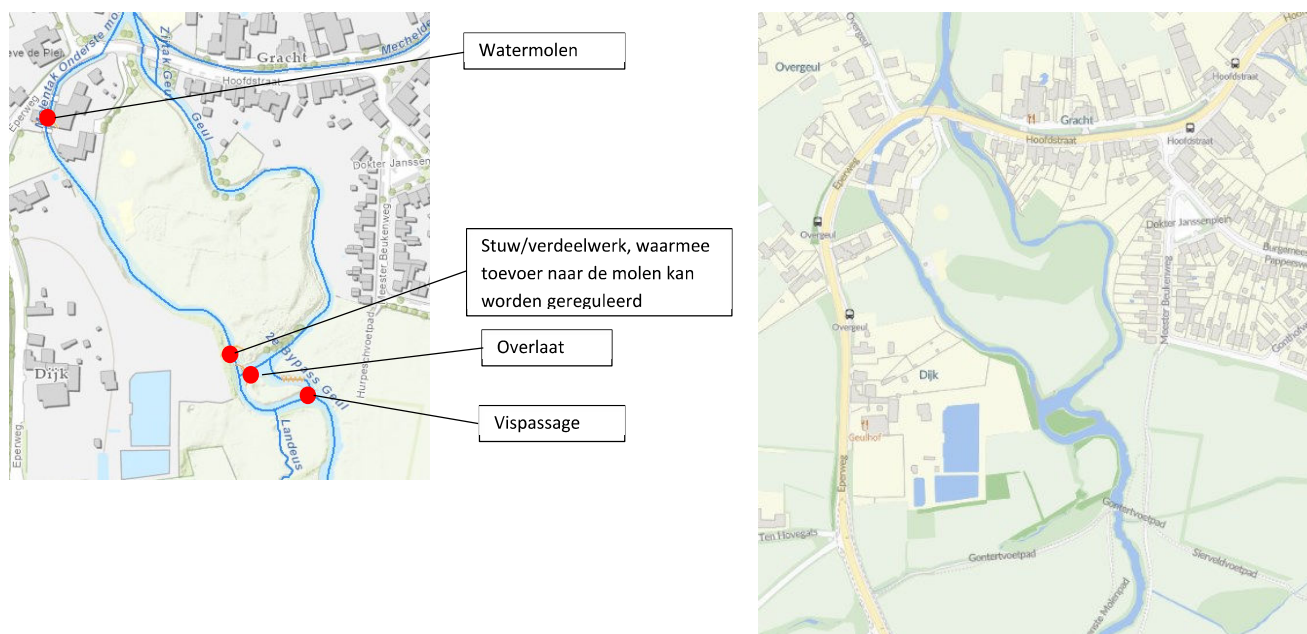
In het jaar 1986 is er, door de toenmalige molenaar, langs het verdeelwerk van Commandeursmolen een bekkentrap gerealiseerd om de vismigratie te bevorderen. De onderhoudstoestand van de vispassage is in de loop der jaren verslechterd. Ook is er tijdens het hoogwater van juli 2021 grote schade ontstaan aan met name de bovenste drempel. Doordat de vispassage niet naar behoren werkt, vormen de kunstwerken rondom de molen nog altijd een barrière voor de vismigratie. Daarbij is de vispassage tientallen jaren geleden ontworpen en gerealiseerd n.a.v. de toen geldende kennis en kunde over vismigratie. Afgelopen decennia heeft de kennis en kunde over vispassages zich dermate ontwikkeld dat de zogenaamde *bekkenvispassage* bij de Commandeursmolen niet meer aan de huidige normen en inzichten voldoet. Daarom moet op basis van de voorwaarden uit de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) en het Natura-2000-beheerplan Geuldal de huidige vispassage worden vervangen/verbeterd. Ook de huidige inrichting van de Geul, tussen verdeelwerk en monding van de molentak, vormt een aandachtspunt voor de vismigratie en ecologische ontwikkeling in dit traject.

In 2019 heeft het waterschap de kademuur bij de Commandeursmolen hersteld. De intentie was destijds om ook de vispassage te vervangen, echter kon op dat moment geen overeenstemming worden bereikt met alle stakeholders omtrent de benodigde afvoer bij het herstellen van de vispassage. Tijdens de werkzaamheden voor het herstel van de kademuur heeft het waterschap de bodem onder de brug met 20 centimeter verlaagd. Naderhand heeft het waterschap ook de bodemhoogte in de Geul over een lengte van ca. 450 meter opgeschoond omdat het achterwater van de watermolen onvoldoende wegstroomde.

1.2 Scope en doelstellingen

Het projectgebied is grofweg gelegen tussen Hurpeschvoetpad en de Hoofdstraat in Mechelen, Gemeente Gulpen-Wittem (zie figuur 1). Primair richt de projectopdracht zich op het realiseren van functionele stroomopwaartse en stroomafwaartse vismigratie, hieraan hangt vast het onderzoeken op welke wijze de huidige bekkenvispassage vervangen, verbeterd, aangepast of verplaatst moet worden. Aanvullend wordt onderzocht óf en in welke vorm maatregelen noodzakelijk zijn om het Geultracé tussen het verdeelwerk en de monding van de molentak te laten voldoen aan de ecologisch doelstellingen voor vismigratie en in hoeverre maatregelen voor lokstroomwerking richting vispassage noodzakelijk zijn. Bij de herinrichting dient rekening gehouden te worden met inrichtingsmaatregelen uit het soortbeschermingsplan Beekprik en maatregelen uit het Natura-2000-beheerplan Geuldal.

Secundair dient er bekeken te worden of de mogelijkheid er is om bij herinrichting van de Geul direct invulling te geven aan een beekdalbreedte benadering. Dit betreft een integrale aanpak voor beekdalen die gericht is op het vergroten van de weerbaarheid tegen klimaatverandering, zoals droogte en wateroverlast, door het beekdal meer ruimte te geven voor wateropslag en -filtering.

Figuur 1: Locatie projectgebied

Welke doelen willen we in dit project realiseren?

Hoofdoelen:

- Het realiseren van een functionele stroomopwaarts en stroomafwaarts vismigratie;
- Optimalisatie van het Geultracé tussen de toekomstige vispassage en monding van de molentak, wanneer blijkt dat dit nodig is voor realisatie van vismigratie en ecologisch doelstellingen in de Geul;
- Het treffen van maatregelen om lokstroomwerking richting vispassage te garanderen wanneer blijkt dat dit nodig is voor realisatie van vismigratie.

Nevendoel:

- Beekdalbrede benadering bij eventuele herinrichting van het Geultracé.

1.3 Kernboodschap

De kernboodschap wordt als volgt omschreven:

Waterschap Limburg realiseert, in afstemming met alle belanghebbenden, een verbetering, vervanging, aanpassing of verplaatsing van de vispassage Commandeursmolen en optimaliseert de ecologische functie en rivier continuïteit van het Geultracé in Mechelen..

1.4 Doel van het participatieplan

Participatie betekent deelname. In dit participatieplan beschrijven wij hoe de omgeving kan deelnemen en een inbreng kan leveren bij het herstel van het vismigratieknelpunten in de Geul; Commandeursmolen. Het participatieplan dient gericht te zijn op het behalen van de volgende doelstellingen:

A. Informeren van de omgeving en creëren van draagvlak door omwonenden, ondernemers, overheden en andere belanghebbenden:

Door tijdig en helder te informeren over het doel, de noodzaak, en de planning van het herstelproject wordt begrip en vertrouwen opbouw gebouwd. Transparante communicatie helpt om zorgen weg te nemen en bevordert een constructieve relatie met de omgeving gedurende het gehele proces.

B. Ophalen van wensen, signaleren van raakvlakken en benutten van meekoppelkansen:

Elke omgeving kent haar eigen dynamiek, belangen en kansen. Door actief in gesprek te gaan met stakeholders kunnen wensen en ideeën worden opgehaald die bijdragen aan een betere afstemming van het project op de omgeving. Dit biedt tevens ruimte voor mogelijke meekoppelkansen, waarbij het herstelproject gecombineerd kan worden met andere initiatieven of verbeteringen in de openbare ruimte. Het in beeld brengen van deze raakvlakken draagt bij aan een integrale aanpak en vergroot de meerwaarde van het project.

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt het te doorlopen proces om te komen aanleg vispassage toegelicht en in hoofdstuk 3 worden de stakeholders inzichtelijk gemaakt. In hoofdstuk 4 volgt een toelichting op de vormgeving van het participatieproces.

2 Proces

Om te komen tot een breed gedragen ontwerp voor project Herstel vismigratieknelpunt Commandeursmolen worden door Waterschap Limburg de volgende processtappen doorlopen:

- **Fase 1: Verkenningsfase + ontwerp tot SO (Q4 2025 t/m Q2 2026*);**
 - Inventarisatie huidige situatie, probleemstelling en wensen stakeholders;
 - Opstellen en publiceren participatieplan en kennisgeving
 - Opstarten noodzakelijke conditionerende onderzoeken;
 - Ecohydrologische uitgangspunten voor vispassage;
 - Uitwerken varianten en opstellen SO (schetsontwerp) op basis van onderzoeken, ontwerp overleggen en uitgangspunten;
 - Terugkoppeling stakeholders;
 - Vervolgoverleg molenaar Commandeursmolen.
- **Fase 2: Planuitwerkingsfase tot DO (Q2 2026 t/m Q2 2027*);**
 - Technische uitwerking voorkeursvariant;
 - Vervolgonderzoeken;
 - Uitvoeren vergunningenscan;
 - Aanvragen noodzakelijke vergunningen;
 - Opstellen beknopt Beheer-, onderhoud- en monitoringsplan (BOM).
- **Fase 3: Contract en aanbesteding (Q3 2027*);**
 - Opstellen bestekstekeningen;
 - Opstellen contract;
 - Aanbesteding.
- **Fase 4: uitvoeringsfase (Q4 2027*).**

* Benoemde data zijn indicatief en kunnen gedurende het proces bijgesteld worden.

3 Stakeholders

Binnen dit project onderscheiden we de volgende externe doelgroepen**:

Directe belanghebbenden

Dit betreffen alle belanghebbenden die een directe relatie met de (technische) werkzaamheden hebben. Binnen dit project zijn dit ten minste:

- Gemeente Gulpen-Wittern;
- Natuurmonumenten
- Provincie Limburg;
- Water in Balans (onderdeel van Waterschap Limburg);
- Moleneigenaar;
- WRL.

Omwonenden (burgers, bedrijven)

Dit betreffen indirect betrokken omwonenden en bedrijven als gebruiker van de omgeving (bedrijfsvoering of woning buiten projectgebied). Binnen dit project zijn dit ten minste:

- Bewoners Eperweg;
- Bewoners Hoofdstraat;

Overheden

Dit betreffen lokale, provinciale en landelijke overheidsinstanties welke een algemeen belang dienen. Overheden. Binnen dit project zijn dit ten minste :

- Waterschap Limburg;
- Gemeente Gulpen-Wittern;
- Provincie Limburg.

Overige geïnteresseerden

Dit betreffen betrokkenen/geïnteresseerden die geen directe relatie met de werkzaamheden of het projectgebied hebben.

Communicatie richting interne doelgroepen verloopt via de reguliere procedures van Waterschap Limburg (WL).

*** Bovenstaande lijst van stakeholders is niet limitatief en wordt gedurende de voortgang van het project periodiek bijgewerkt.*

4 Vormgeving participatieproces

Cruciale uitgangspunten voor een succesvol participatieproces betreffen open te staan voor de ideeën van stakeholders en stakeholders voldoende mogelijkheden te bieden om ideeën kenbaar te kunnen maken. Binnen project gemaal Vloedgraaf krijgen stakeholders op diverse manieren de mogelijkheid om inbreng te leveren. Zij mogen, afhankelijk van hun rol en betrokkenheid, bijdragen in het meedenken over oplossingsmogelijkheden en meekoppelkansen binnen het project. Hieruit volgen zogenaamde klanteisen. Gezien de locatie van het project en het eigendom van het gemaal wordt voornamelijk ingezet op een directe dialoog. Onderstaand een toelichting op welke wijze de dialoog wordt vormgegeven:

4.1 Keukentafelgesprekken

Om de klanteisen primair van grond-/ en assezeigenaren, en secundair van belangengroepen, overheden en overige belanghebbenden op te halen organiseren we meerdere gespreksrondes. Dit doen we in de vorm van keukentafelgesprekken:

Fase 1: Q4 2025/Q1 2026***

- T.b.v. ophalen wensen, eisen, raakvlakken en meekoppelkansen;
- Doelgroep:
 - Directe belanghebbenden;
 - Overheden.
- T.b.v. presentatie, afstemming en vaststelling VKV;
 - Directe belanghebbenden;
 - Overheden.

Fase 2: Q2/Q3 2026***

- T.b.v. ophalen technische ontwerpisen;
 - Directe belanghebbenden;
 - Overheden.
- T.b.v. ophalen eisen vergunningsaanvraag;
 - Overheden.

Fase 3: Q3 2027***

- T.b.v. informeren uitvoering en ophalen uitvoeringseisen
 - Directe belanghebbenden
 - Omwonenden;
 - Overheden.

**** Benoemde data zijn indicatief en kunnen gedurende het proces bijgesteld worden.*

De keukentafelgesprekken betreffen individuele gesprekken met stakeholders. Met de insteek 'tekeningen op tafel' wordt het eerste gesprek aangegaan met aangrenzende omwonenden, overheden en overige belanghebbenden. Doel van deze gesprekken is om enerzijds draagvlak voor het project te creëren en anderzijds wensen, raakvlakken en meekoppelkansen op te halen. Tijdens vervolgesprekken wordt hierop voortgeborduurd.

WL initieert de keukentafelgesprekken door rechtstreeks (telefonisch) contact op te nemen met de partij in kwestie.

4.2 Publieksbijeenkomsten

Wegens de kleinschaligheid van het project en de beperkte groep directe belanghebbende in de omgeving is gekozen om géén publieksbijeenkomsten te organiseren voor dit project. Het informeren van de brede omgeving vindt plaats middels persberichten, digitale media en de website van Waterschap Limburg, zie ook onderstaande paragrafen.

4.3 Huis-aan-huis bewonersbrief

- Doelgroep(en): omwonenden (burgers, bedrijven);
 - Bewoners Eperweg;
 - Bewoners Hoofdstraat;
- Frequentie: 2x:
 - 1 = Kennisgeving start project en informatie voorbereidende onderzoeken (Fase 1);
 - 2 = Kennisgeving uitvoeringsfase (Fase 3/4).

4.4 Nieuwsbericht

- Doelgroep(en): omwonenden (burgers, bedrijven) en overige geïnteresseerden;
- Frequentie: 3x:
 - 1 = Kennisgeving start project (Fase 1);
 - 2 = Publicatie (concept) ontwerp (Fase 2).
 - Mogelijkheid tot inspraak ontwerp
 - 3 = Informeren uitvoeringsfase (Fase 3/4).

4.5 Projectwebsite

Het waterschap vindt het belangrijk om contact te kunnen onderhouden met alle betrokkenen in het gebied. Daarvoor gebruiken we de projectensite van de website van Waterschap Limburg: www.waterschaplimburg.nl/vispassagecommandeursmolen. Hier verzamelen we informatie over het gebied, het project, geven we antwoorden op veel gestelde vragen en delen we aanvullende informatie die in de loop van het proces beschikbaar komt zoals de planning. Hier staat ook gemeld hoe men zich kan aanmelden voor de digitale nieuwsbrief. Zo blijft elke belangstellende op de hoogte van de laatste stand van zaken.

4.6 Omgevingsmanager

Geven bovengenoemde communicatiemiddelen u onvoldoende informatie en/of is er behoefte aan direct contact met één van de projectmedewerkers? Waterschap Limburg stelt een omgevingsmanager aan die onder meer verantwoordelijk is voor de organisatie en uitvoering van het Participatieplan en die voor alle betrokkenen het aanspreekpunt is. Binnen het project gemaak Vloedgraaf vervult Sam Fiers de rol van omgevingsmanager en staat u graag te woord. Sam is bereikbaar via 06 486 334 14 of s.fiers@waterschaplimburg.nl.

4.7 Klanteisenspecificatie-dossier

Voor het vastleggen van de opgehaalde uitgangspunten en wensen van stakeholders wordt een zo genaamd klanteisenspecificatie dossier (KES-dossier) opgesteld. Het overzicht van klanteisen, het KES-dossier, betreft een overzicht waarin meldingen puntsgewijs worden gerangschikt. De omgevingsmanager van WL en adviesbureau Geonius zijn beiden beheerders van het digitale KES-dossier.

Een melding wordt op de volgende wijze behandeld:

- Iedere melding wordt verwerkt in de KES;
- Binnenkomende individuele meldingen (e-mail, telefonisch) krijgen binnen 2 werkdagen een ontvangstbevestiging per e-mail of mondeling/Meldingen die worden gedaan tijdens gesprekken, overleggen of bijeenkomsten worden schriftelijk vastgelegd;
- Generieke en/of eenvoudige vragen worden rechtstreeks beantwoord en vastgelegd in het KES-dossier/Technische of inhoudelijke vragen worden vastgelegd en gekoppeld aan een interne actiehouders (lid kernteam, specialist);
- Bij individuele meldingen (e-mail, telefonisch) is het streven om binnen 5 werkdagen, een inhoudelijke reactie te versturen naar de melder/Overige meldingen (gesprekken, overleggen of bijeenkomsten) worden voorgaand aan of tijdens geplande overleg- of communicatiemomenten teruggekoppeld.